

Окремі аспекти безпекової діяльності закладу післядипломної освіти

Створення безпечних, комфортних умов перебування дітей у школі завжди було пріоритетним у діяльності навчального закладу. У зв'язку з війною цей фактор набув надзвичайної ваги під час організації освітнього процесу, і є одним з принципів Нової української школи. Для організації безпечного освітнього середовища вчителі мають володіти навичками надання першої домедичної допомоги та застосовувати свої знання у надзвичайних ситуаціях, на роботі, в побуті. З цією метою в Житомирському обласному інституті післядипломної педагогічної освіти створено спеціалізований навчальний кабінет з предмета «Захист України», на базі якого проводяться практичні заняття з педагогічними працівниками, майбутніми захисниками та захисницями України. Ми ведемо розмову щодо навчання по наданню домедичної допомоги з методистом лабораторії методичного забезпечення інституту **Валерієм Воробйовим**, випускником Сумського вищого артилерійського училища. Проходив службу в підрозділах десантно-штурмових військ, майор. Інструктор військово-медичної академії Міністерства оборони України з надання першої домедичної допомоги та тактичної медицини, інструктор зі зменшення ризиків від вибухонебезпечних предметів. Учасник російсько-української війни.

Валерію Миколайовичу, що зумовило необхідність обладнання кабінету безпеки у нашому інституті? Яке його основне призначення?

Знання правил та основ безпеки – це запорука успішного та безпечного майбутнього нашої країни. Тому створення такого кабінету дасть можливість проводити заняття з правил безпечної поведінки не лише з учнями, а й з педагогічними працівниками. Він обладнаний за всіма стандартами та відповідними рекомендаціями, оснащений навчальними стендами, плакатами, наочністю.

До його створення долучились Державна служба України з надзвичайних ситуацій, Головне управління Національної поліції України в області, Житомирська обласна рада.

Щодо змісту кабінету, в ньому опрацьовано такі напрямки: «Надання першої домедичної допомоги», «Надання домедичної допомоги в умовах ведення бойових дій», «Зменшення ризиків від вибухонебезпечних предметів та залишків війни», «Правила та порядок радіообміном інформації». Нещодавно ми створили розділ «Навички керування дронами».

Можливості кабінету максимально використовуються для навчання педагогічних працівників і часто – для учнів шкіл області.

У продовження цієї думки, подібні класи мають створюватись і у закладах освіти?

Дійсно так. Одним із шляхів створення безпечних умов перебування учнів у школах є відкриття класів безпеки. Передусім це інтерактивні класи, які завдяки технічному оснащенню дозволяють забезпечувати освітній процес. Метою їх функціонування є формування в учнів культури безпечної поведінки, спрямованої на вивчення правил пожежної, мінної безпеки та цивільного захисту, засвоєння алгоритму дій при надзвичайних ситуаціях. Це може бути звичайна класна кімната, обладнана відповідно до існуючих рекомендацій. Тут проводяться заняття з предметів соціальної та здоров'язбережувальної галузі («Захист України», «Здоров'я, безпека та добробут») із залученням фахівців ДСНС, Національної поліції, медичних працівників, військових.

Такі класи мають бути у кожному закладі освіти, а всі вчителі повинні пройти відповідне навчання з безпеки життєдіяльності. До речі, цей процес набуває все більшої активності у нашій області.

Як в умовах воєнного стану використовуються можливості інституту щодо розкриття питань безпеки життєдіяльності, в тому числі зі слухачами курсів, які невдовзі будуть навчати цьому своїх вихованців?

Відповідь на це питання дає Концепція безпеки закладів освіти, яка передбачає обов'язкове підвищення кваліфікації рівня обізнаності та підготовки педпрацівників з безпекових питань, питань базових психологічних утручань, основ психологічної самопомоги. З огляду на це, в інституті при формуванні освітніх програм підвищення кваліфікації враховано висвітлення таких проблем, диференціацію їх тематики в залежності від категорій педпрацівників та посадових обов'язків. Доповню: професійним стандартом вчителя передбачено

постійний розвиток здоров'язбережувальної компетентності педагога та навичок формування в учнів безпечної поведінки.

Стануть у нагоді педагогам рекомендації щодо просвітницької роботи з питань цивільного захисту, мінної безпеки та домедичної підготовки, розміщені на сайті нашого інституту.

Важливі питання безпекового, психологічного характеру стали предметом обговорення на комунікаційній платформі «Освіта Житомирщини: рік незламності» за участю керівників відділів освіти територіальних громад, керівників області у березні минулого року.

Життя дитини, її безпека були та залишаються у фокусі уваги держави, оскільки діти є найважливішими агентами змін. Що потрібно зробити, щоб безпечна поведінка їх стала звичкою і могла врятувати життя?

Під час війни безпека дітей є надзвичайно складним питанням і потребує особливої уваги та турботи. Відсутність у них достатнього життєвого досвіду обумовлює декілька небезпек – фізичних та психоемоційних. Водночас є інструменти, завдяки яким існуючі ризики можна мінімізувати та зберегти здоров'я дитини. Це стосується знань правил життєдіяльності, які розпочинаються з обізнаності і є важливою складовою проблеми як для дорослих, так і дітей. Тому спільними зусиллями батьків та школи маємо озброїти учнів знаннями, уміннями, розумінням важливості збереження власного життя та здоров'я, сформуванню стійкі компетентності поведінки. Я б навіть сказав, формування не безпечної поведінки, а безпечного мислення. Наше завдання – виробити в учнів відповідний алгоритм дій під час воєнного стану. Насамперед доцільно відпрацювати поведінку, коли звучить сигнал повітряної тривоги. Йдеться про оперативне реагування на команду старших, збір «тривожної» валізи, вибір місця для схову в кутку, недалеко від виходу, у підвалі чи в будь-якому заглибленому укритті або ж між основними стінами.

Для більш повної інформації з даної проблеми пропоную вчителям скористатись методичними рекомендаціями Міносвіти і науки України з правил безпечного поводження.

У контексті цього питання я підкреслив би важливість виховної роботи у школі, дитсадку, яку важко переоцінити. Хоча діти поступово звикають до нових реалій, це не означає, що їм не потрібна допомога та підтримка дорослих. А, перш за все, вони повинні бачити нашу впевненість у тому, що все буде добре, вірити у перемогу.

У кожної людини трапляються екстраординарні випадки. Чи був у вашому житті переломний доленосний момент, який став визначальним для Вас?

Життя тим бентежне, що в ньому є екстраординарні випадки. Служба в десантно-штурмових військах, перший стрибок з парашутом, Ірак, народження дітей, російсько-українська війна. Всі ці події тим чи іншим чином вплинули на моє життя. Я вдячний долі, що на моєму шляху були і є люди, на яких можна покластись.

Що найбільш важко після повернення з фронту? Чого у житті вже ніколи не буде «як раніше»?

Безперечно, процес адаптації до звичного життя нелегкий, маєш зрозуміти, що ти в громадянському суспільстві. Я б умовно розділив життя військової людини на «до» і «після», адже у багатьох випадках доводиться розпочинати з «чистого листка». Війна – це лише частинка твого життя, і тут важливо відновитись і віднайти себе у мирних умовах, змінити темп життя, режимні моменти. Повірте, зробити це не завжди так легко і просто. Мені у цьому дуже допомогли моя сім'я і нинішні колеги з інституту післядипломної педагогічної освіти, яким я щиро вдячний.

Для себе я зробив ще один висновок – «всього в житті передбачити неможливо, але треба бути готовим до всього».

Валерію Миколайовичу, дайте конкретну пораду: який алгоритм дій при наданні першої домедичної допомоги?

На сьогоднішній день інструктори працюють за міжнародними

протоколами, такими як ТССС (протоколи надання допомоги в умовах бойових дій), BLS (базова підтримка життя), В CON (зупинка критичних кровотеч). Але всі ці протоколи об'єднує протокол MARCH (протокол, який визначає порядок у пріоритетності надання допомоги).

Перша домедична допомога – це насамперед дії, спрямовані на порятунок людини, життя якої в момент непередбачуваної ситуації залежить тільки від кожного з нас. Щодо алгоритму дій:

- забезпечити повну безпеку потерпілому, собі, оточуючим;
- перевірити стан постраждалого, ознаки його життя;
- викликати фахівців (103 – екстренна медична допомога, 112 – екстренна допомога);
- надати термінову першу допомогу, яка знадобиться в залежності від ситуації.

Минулого року, відповідно до програми підвищення кваліфікації «Інноваційний курс з безпеки життєдіяльності», було проведено практичні тренінги з домедичної підготовки для 178 вчителів 5–6 класів у семи територіальних громадах.

Державна служба якості освіти розробила рекомендації щодо організації безпечного середовища у школі. На що варто звернути особливу увагу при їх виконанні?

Перш за все, ідеться про облаштування безпечного фізичного простору для перебування учнів та працівників, насамперед – обладнання навчальних

кабінетів, організація безпечного та безперешкодного пересування по школі. Звернімо увагу на ретельне та практичне опрацювання шляхів евакуації. Обов'язковою умовою є підготовка у кожній школі протоколів безпеки щодо правил поведіння під час повітряних тривог, евакуації, перебування в укритті. Не забудемо про щоденні відповідні інструктажі з дітьми. У вказаному документі виокремлено рекомендації щодо педагогічних працівників, яких важливо дотримуватися у закладі освіти. До них я насамперед відніс би проходження навчання з надання першої невідкладної допомоги, адже володіння навичками такої допомоги сьогодні як ніколи є актуальним для працівників освіти.

Не можу обійти проблему особистої стійкості вчителів та важливості вміння їх підтримувати учнів під час надзвичайних ситуацій в умовах воєнного стану.

Основним завданням Концепції безпеки закладів освіти є формування компетентностей безпеки в учасників освітнього процесу. Які шляхи вирішення цієї проблеми Ви бачите?

Діапазон формування компетентностей, про які Ви говорите, достатньо широкий, адже мова йде про створення рівних, належних і безпечних умов здобуття освіти та організації безпечного освітнього середовища.

Серед основних я виділив би організацію системного навчання учасників освітнього процесу в умовах воєнного стану.

Формуванню відповідних компетентностей має сприяти актуалізація освітніх програм з питань безпеки життєдіяльності та домедичної допомоги. Ця позиція передбачає ознайомлення з основними законодавчими актами, правилами та рекомендаціями у безпековій сфері, цивільному захисті в закладах освіти.

Наступний крок – впровадження програм, зорієнтованих на формування у здобувачів освіти правової поведінки, запобігання конфліктам та правопорушеннями. Орієнтиром цього може бути Концепція Нової української школи, спрямована на підвищення превентивних заходів щодо попередження правопорушень, проявів насильства, булінгу, нарешті, здійснення обов'язкового, підкреслюю, обов'язкового підвищення кваліфікації педагогічних працівників з безпекових питань, питань психологічної допомоги, прав, свобод та обов'язків громадян.

Необхідно додати, що минулого року на Житомирщині стартував пілотний проєкт в рамках реалізації «Концепції системи забезпечення безпеки в закладах освіти», розроблений за ініціативи Фонду Президента України з підтримки освіти, науки та спорту у співпраці з Міністерством освіти і науки та Міністерством внутрішніх справ за підтримки ЮНЕСКО.

Без перебільшення можна сказати, що волонтерський рух – це прояв певної зрілості в суспільстві, коли благодійність спрямовується на допомогу нашим воїнам. Як ваш підрозділ відчував цю підтримку?

Скажу так: волонтерство – це чутливість української нації до надання допомоги, це згуртованість задля такої допомоги, внутрішня готовність її надати.

У нинішній ситуації я б співвідніс би слово «волонтер» з терміном «захисник України». На Ваше питання відповім «так» без будь-якого перебільшення. Адже допомогу інституту важко переоцінити. Це – дрони, автомобільна техніка, радіостанції, оргтехніка, засоби захисту, одяг, медичні препарати, без чого нам було б важко обійтись. У контексті цього хочу виокремити волонтерку Альону Смагіну, підтримку якої відчували постійно, за що вона була відзначена нашим командуванням.

Якими будуть Ваші перші слова в день нашої Перемоги?

Відповідь без обдумування: Україна була,
Україна є,
Україні – бути.
Слава Україні!

Хотілося б почути ці слова якнайскоріше.

Героям слава!

Інтерв'ю провів Володимир Денисенко,
методист лабораторії навчально-методичної
інформації КЗ «Житомирський ОШО» ЖОР